

Lesehjelp for nytt dyrehelseregulering:

Fartøy som behandler eller håndterer fisk om bord

I forbindelse med innføring av nytt dyrehelseregulering i Norge, har bestemmelser fått ny hjemmel.

For å gjøre det enklere å finne fram i det nye regelverket, lager Mattilsynet lesehjelp som viser relevante forskrifter og rettsaker, og mer detaljert hvilke artikler i regelverket som er sentrale

Eksisterende regelverket som videreføres omtales ikke her.

Les mer: [Hva betyr nytt dyrehelseregulering for akvakultur?](#)

Her oppsummerer vi reglene som retter seg mot driftsansvarlige på fartøy som behandler eller håndterer fisk på annen måte om bord.

Dette er regler som innfører krav om godkjenning for en ny gruppe aktører i oppdrettsnæringen. Dette vil gjelde både for brønnbåter og for andre fartøy som behandler eller håndterer levende fisk om bord. Kravene gjelder fiskehelse.

Dette er en veiledning om viktige punkt i regelverket og er ikke utfyllende. Hensikten er å gjøre det enklere å sette seg inn i aktuelle bestemmelser og hvor disse finnes.

Relevante forskrifter og rettsaker

- **Forskrift om dyrehelse (Dyrehelseforskriften)**
Forordning (EU) 2016/429 (dyrehelseforordningen)
- **Forskrift om utfyllende bestemmelser til dyrehelseforskriften med krav til biosikkerhet ved godkjenning av akvakulturanlegg og forflytninger av akvatiske dyr mv. (Akvabiosikkerhetsforskriften)**
Forordning (EU) 2020/691
- **Forskrift 19. mars 2004 nr. 537 om internkontroll for å oppfylle akvakulturlovgivningen (IK-Akvakultur)**
Forskrift om IK-Akvakultur beholdes som egen forskrift og vil fortsatt gjelde som ytterligere nasjonale krav, uten endringer som følge av AHL.

Dyrehelseforskriften – Forordning (EU) 2016/429

<p>Artikkel / Paragraf</p>	
<p>Artikkel 4 Definisjoner</p>	<p>«biosikkerhet»: summen av driftsmessige og fysiske tiltak som har som formål å begrense risikoen for innføring, utvikling og spredning av sykdommer til, fra og i</p> <p>b) et anlegg, en sone, et segment, transportmiddel eller et hvilket som helst annet lokale, en eiendom eller et sted,</p> <p>«driftsansvarlig»: enhver fysisk eller juridisk person som har ansvar for dyr eller produkter, herunder for et begrenset tidsrom, med unntak av kjæledyrholdere og veterinærer</p>
<p>Artikkel 10</p>	<p>Ansvarsområder innen dyrehelse og biosikkerhetstiltak Relevante bestemmelser i nr. 1, 4 og 5. Se også definisjon av driftsansvarlig i art. 4 nr. 24 <i>Artikkel 10</i></p> <p>Ansvarsområder innen dyrehelse og biosikkerhetstiltak</p> <p>1. Driftsansvarlige skal</p> <p>a) når det gjelder holdte dyr og produkter de har ansvar for, ha ansvar for</p> <p>i) helsen til holdte dyr,</p> <p>ii) forsiktig og ansvarlig bruk av veterinærpreparater, med forbehold for veterinærenes rolle og ansvar,</p> <p>iii) å redusere risikoen for at sykdommer spres,</p> <p>iv) godt husdyrhold,</p> <p>4. Biosikkerhetstiltakene nevnt i nr. 1 bokstav b) skal gjennomføres etter behov, gjennom</p> <p>a) fysiske vernetiltak, som kan omfatte</p> <p>i) innhegning, inngjerding, tildekking med tak eller nett, alt etter hva som er relevant,</p> <p>ii) rengjøring, desinfisering og bekjempelse av insekter og gnagere,</p> <p>iii) når det gjelder akvatiske dyr, dersom det er relevant</p> <p>— tiltak med hensyn til forsyning og utslipp av vann,</p> <p>— naturlige eller kunstige barrierer mot nærliggende vassdrag som hindrer akvatiske dyr i å komme inn i eller forlate det aktuelle anlegget, herunder tiltak mot oversvømmelse og vanninntrenging fra nærliggende vassdrag,</p> <p>b) driftsmessige tiltak, som kan omfatte</p> <p>i) framgangsmåter for hvordan dyr, produkter, kjøretøyer og personer kommer inn i og ut fra anlegget,</p> <p>ii) framgangsmåter for bruk av utstyr,</p> <p>iii) vilkår for forflytning på grunnlag av tilknyttede risikoer,</p> <p>iv) vilkår for innførsel av dyr eller produkter til anlegget,</p> <p>v) karantene, isolasjon eller atskillelse av nylig ankomne eller syke dyr,</p> <p>vi) et system for sikker destruksjon av døde dyr og andre animalske biprodukter.</p>
<p>Artikkel 11</p>	<p>Kunnskap om dyrehelse Krav til kompetanse om dyrehelse for driftsansvarlig</p> <p><i>Artikkel 11</i></p> <p>Kunnskap om dyrehelse</p> <p>1. Driftsansvarlige og fagpersoner innen dyrefag skal ha tilstrekkelig kunnskap om</p> <p>a) dyresykdommer, herunder de som kan overføres til mennesker,</p> <p>b) prinsipper for biosikkerhet,</p> <p>c) samspillet mellom dyrs helse og velferd og menneskers helse,</p> <p>d) godt husdyrhold for de dyreartene de har omsorg for,</p> <p>e) resistens mot behandling, herunder antimikrobiell resistens, og følgene av slik resistens.</p> <p>2. Det kunnskapsinnholdet og -nivået som kreves i samsvar med nr. 1, skal avhenge av</p>

	<p>a) artene og kategoriene av holdte dyr eller produkter de berørte driftsansvarlige og fagpersoner innen dyrefag har ansvar for, og den typen yrkesmessig kontakt de har med disse dyrene eller produktene,</p> <p>b) produksjonstypen,</p> <p>c) de oppgavene som utføres.</p> <p>3. Kunnskapen nevnt i nr. 1 skal tilegnes gjennom enten</p> <p>a) yrkeserfaring eller -utdanning,</p> <p>b) eksisterende programmer i landbruks- eller akvakultursektoren som er relevante for dyrehelse,</p> <p>c) formell utdanning, eller</p> <p>d) annen erfaring eller utdanning som fører til samme kunnskapsnivå som nevnt i bokstav a), b) eller c).</p>
Artikkel 24	<p><i>Artikkel 24</i></p> <p>Driftsansvarliges overvåkingsplikt</p> <p>For å påvise forekomst av listeførte sykdommer og nye sykdommer skal driftsansvarlige</p> <p>a) observere helsen og atferden til dyr som de har ansvar for, ..</p> <p>c) se etter unormal dødelighet og andre tegn på alvorlig sykdom hos dyr som de har ansvar for.</p>
Ytterligere nasjonale krav §§	Dyrehelseforskriften.
§ 7	<p>Meldeplikt</p> <p>Det mer særlig første ledd som er relevant for driftsansvarlig for behandlingenheter</p> <p>§ 7 Meldeplikt for akvatiske dyr</p> <p>Ved grunn til mistanke om forekomst eller ved påvisning av en listeført sykdom hos akvatiske dyr som nevnt i vedlegg II til forordning (EU) 2016/429, eller i nasjonal sykdomsliste for akvatiske dyr i § 6, unntatt lakselus, skal driftsansvarlige og enhver fysisk eller juridisk person umiddelbart melde fra til Mattilsynet.</p> <p>Melding skal gis på den måten Mattilsynet anviser.</p>

Akvabiosikkerhetsforskriften - Forordning (EU) 2020/691

Artikkel / Paragraf	
Artikkel 4	<p>Plikten til å søke godkjenning</p> <p><i>Artikkel 4</i></p> <p>Typene akvakulturanlegg som skal godkjennes av vedkommende myndighet</p> <p>Driftsansvarlige for følgende typer akvakulturanlegg skal søke vedkommende myndighet om godkjenning i samsvar med artikkel 176 nr. 1 bokstav b) i forordning (EU) 2016/429:</p> <p>a) Karanteneanlegg for akvakulturdyr.</p> <p>b) Akvakulturanlegg der akvakulturdyr av listeførte smittebærende arter holdes i isolasjon inntil de ikke lenger anses som smittebærere.</p> <p>c) Akvakulturanlegg som er lukkede anlegg der det holdes akvariedyr, og der forflytningsmønstrene utgjør en vesentlig sykdomsrisiko.</p> <p>d) Akvakulturanlegg der akvariedyr holdes i åpne anlegg.</p> <p>e) Fartøyer eller andre mobile anlegg der akvakulturdyr holdes midlertidig for å behandles eller gjennomgå andre prosedyrer knyttet til dyrehold.</p>

<p>Artikkel 19</p>	<p>Hva Mattilsyn skal kontrollere ved godkjenning</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Biosikkerhetstiltak b) Lokaler og utstyr <p><i>Artikkel 19</i></p> <p>Krav til godkjenning av fartøyer eller andre mobile anlegg der akvakultur dyr holdes midlertidig for å behandles eller gjennomgå andre prosedyrer knyttet til dyrehold</p> <p>Ved godkjenningen skal vedkommende myndighet sikre at fartøyer eller andre mobile anlegg der akvakultur dyr holdes midlertidig for å behandles eller gjennomgå andre prosedyrer knyttet til dyrehold, oppfyller kravene i</p> <ul style="list-style-type: none"> a) del 12 nr. 1 i vedlegg I når det gjelder biosikkerhetstiltak, b) del 12 nr. 2 i vedlegg I når det gjelder lokaler og utstyr.
<p>Artikkel 34</p>	<p>Plikt til å føre journaler og innhold i disse</p> <p><i>Artikkel 34</i></p> <p>Plikt til å føre journaler for driftsansvarlige for godkjente fartøyer eller andre mobile anlegg der akvakultur dyr holdes midlertidig for å behandles eller gjennomgå andre prosedyrer knyttet til dyrehold</p> <p>I tillegg til opplysningene som kreves i artikkel 186 nr. 1 i forordning (EU) 2016/429, skal driftsansvarlige for godkjente fartøyer eller andre mobile anlegg der akvakultur dyr holdes midlertidig for å behandles eller gjennomgå andre prosedyrer knyttet til dyrehold, føre journal over og oppbevare følgende opplysninger:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Det entydige godkjenningsnummeret som vedkommende myndighet har tildelt fartøyet eller andre mobile anlegg. b) Dato og klokkeslett for når akvakultur dyrene ble lastet om bord på det godkjente fartøyet eller inn i andre godkjente mobile anlegg. c) Navn, adresse og entydig registrerings- eller godkjenningsnummer for hvert akvakulturanlegg der akvakultur dyrene ble lastet og losset, dersom det er relevant. d) Dato for når og sted for hvor fartøyet eller andre mobile anlegg ble fylt med vann før lasting, og dersom det er relevant, vannet ble skiftet ut mellom lasting og lossing. e) Nærmere opplysninger om ruten fra et akvakulturanlegg til et annet, dersom det er relevant. f) Nærmere opplysninger om hver behandling eller hver prosedyre knyttet til dyrehold som finner sted på det godkjente fartøyet eller i andre godkjente mobile anlegg. g) Biosikkerhetsplanen for det godkjente fartøyet eller andre godkjente mobile anlegg og dokumentasjon på at planen gjennomføres. h) Alle andre dokumenter som følger med akvakultur dyrene, dersom det er relevant.
<p>Vedlegg 1 DEL 12</p>	<ul style="list-style-type: none"> 1. Detaljerte krav til biosikkerhetsplan 2. Detaljerte krav til lokaler og utstyr <p>Krav til godkjenning av fartøyer eller andre mobile anlegg der akvakultur dyr holdes midlertidig for å behandles eller gjennomgå andre prosedyrer knyttet til dyrehold, som nevnt i artikkel 19</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Følgende krav gjelder biosikkerhetstiltak for fartøyer eller andre mobile anlegg der akvakultur dyr holdes midlertidig for å behandles eller gjennomgå andre prosedyrer knyttet til dyrehold, som nevnt i artikkel 19 bokstav a): <ul style="list-style-type: none"> a) Den driftsansvarlige skal gjennomføre biosikkerhetsplanen i samsvar med artikkel 5, der det skal tas hensyn til følgende elementer: <ul style="list-style-type: none"> i) Fartøyet eller det mobile anlegget og alt utstyr som er brukt i behandlingsprosessen, skal rengjøres og desinfiseres etter behandlingen og før fartøyet eller det mobile anlegget flyttes til et annet akvakulturanlegg. ii) Personalets arbeidstøy og arbeidssko skal oppbevares i akvakulturanlegget og rengjøres og desinfiseres regelmessig.

- iii) Akvakulturanlegg skal ikke dele utstyr, men dersom det ikke kan unngås, skal det innføres en passende protokoll for rengjøring og desinfisering av utstyret, og det skal dokumenteres at protokollen gjennomføres.
  - iv) Besøkende til akvakulturanlegget skal kontrolleres dersom de utgjør en sykdomsrisiko, og disse besøkende skal enten
    - bruke vernetøy og vernesko som utleveres på akvakulturanlegget, eller
    - rengjøre og desinfisere vernetøy og vernesko som de har med seg, når de kommer til akvakulturanlegget, og dersom det gjelder tøy og sko til flergangsbruk, når de drar fra anlegget.
  - v) Årsaken til eventuell dødelighet under en behandling skal registreres, og døde dyr skal fjernes fra akvakulturanlegget hyppig nok til at infeksjonstrykket blir så lavt som mulig samtidig som det er praktisk mulig med hensyn til behandlingsplanen for de aktuelle akvakulturdyrene.
  - vi) Døde dyr skal fjernes hyppig nok til å sikre at infeksjonstrykket holdes så lavt som mulig, og skal sluttbehandles i samsvar med artikkel 13 i forordning (EF) nr. 1069/2009.
- b) Driftsansvarlige skal sikre at en navngitt person har ansvar for å gjennomføre anleggets biosikkerhetsplan, og annet personale skal ved behov rapportere til denne personen om biosikkerhetsspørsmål.
2. Følgende krav gjelder lokaler og utstyr for fartøyer eller andre mobile anlegg der akvakulturdyr holdes midlertidig for å behandles eller gjennomgå andre prosedyrer knyttet til dyrehold, som nevnt i artikkel 19 bokstav b):
- a) Passende utstyr og lokaler skal være tilgjengelig med henblikk på å opprettholde forsvarlige forhold for husdyrhold for de akvakulturdyrene som holdes i anlegget.
  - b) Utstyr og lokaler skal så langt det er mulig være framstilt av materialer som lett kan rengjøres og desinfiseres.
  - c) Det skal finnes egnet utstyr til rengjøring og desinfisering av lokaler og utstyr.
  - d) Dersom det brukes automatiserte systemer for rengjøring og desinfisering, skal virkningen av systemene valideres før de tas i bruk og deretter med passende hyppighet.
  - e) Anlegget skal ha et egnet system for innsamling og passende sluttbehandling av animalske biprodukter i samsvar med artikkel 13 i forordning (EF) nr. 1069/2009.

Forskrift om IK-Akvakultur

Artikkel / Paragraf	
§ 2	Virkeområde: Fartøy som håndteres eller behandler fisk er omfattet av plikten til å ha Internkontroll etter bestemmelsen om andre tjenesteprodusenter som kan føre med seg smitte til akvakulturdyr eller som kan påvirke velferden hos akvakulturdyr i akvakulturanlegg.
§ 4	§ 4.Plikt til internkontroll Den som er ansvarlig for virksomheten, skal sørge for at det innføres og utøves internkontroll i virksomheten.
§ 5	<p>§ 5.Internkontrollens innhold</p> <p>Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i eller i medhold av akvakulturlovgivningen.</p> <p>Består virksomheten av flere driftsenheter, skal internkontrollen tilpasses hver enkelt driftsenhet.</p> <p>Internkontroll er å</p> <ol style="list-style-type: none"> a) sørge for at de lover og forskrifter i akvakulturlovgivningen som gjelder for virksomheten, er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som gjelder for virksomheten, b) ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet knyttet til etterlevelse av akvakulturlovgivningen er fordelt i virksomheten, c) sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelige og oppdaterte kunnskaper om og ferdigheter i virksomhetens internkontroll, d) sørge for at arbeidstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes, e) fastsette overordnede mål med tilhørende konkrete og evaluerbare delmål i internkontrollarbeidet, og utarbeide planer og tiltak for å oppnå målene, f) kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, og utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene, g) iverksette rutiner for å forebygge, avdekke og rette opp avvik fra krav fastsatt i eller i medhold av akvakulturlovgivningen, og h) foreta systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt. <p>Internkontrollen skal dokumenteres i den form og i det omfang som er nødvendig på bakgrunn av virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse. Dokumentasjon som følger av krav i eller i medhold av akvakulturlovgivningen, for eksempel instruksjoner, tillatelser, kompetansebevis, sertifikater o.l., skal inngå.</p> <p>Krav som følger av annet og tredje ledd skal dokumenteres skriftlig.</p>